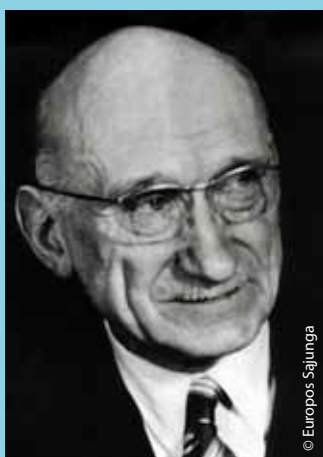

Roberas Šumanas. Europos integracijos projekto kūrėjas

Roberas Šumanas
(Robert Schuman) 1886 - 1963 m.

Valstybės veikėjas, teisininkas ir Prancūzijos užsienio reikalų ministras (1948–1952 m.) Roberas Šumanas laikomas vienu iš Europos vienybės pradininkų.

Liuksemburge gimęs R. Šumanas užaugo veikiamas Prancūzijos ir Vokietijos pasienio regiono realijų. Nepaisydamas nacistinėje Vokietijoje patirtų išgyvenimų, – o gal būtent dėl jų, – jis pripažino, kad Europos vienybė gali būti kuriama tik visiems laikams susitaikius su Vokietija. 1940 m. jis buvo deportuotas į Vokietiją, bet po dvejų metų iš ten pabėgo ir prisidėjo prie Prancūzijos pasipriešinimo judėjimo. Nors ir turėjo karčios patirties, po karo tapęs užsienio reikalų ministru jis nerodė jokie priešiško Vokietijai.

Bendradarbiaudamas su Žanu Monė (Jean Monnet) jis parengė pasaulyje pagarsėjusį Šumano planą, kurį paskelbė 1950 m. gegužės 9 d. Ši data šiandien laikoma Europos Sąjungos gimimo diena. Jis pasiūlė bendrai kontroliuoti anglių ir plieno – svarbiausių ginklų pramonės medžiagų – gamybą. Pagrindinė plano idėja buvo tokia: tas, kas nekontroliuoja anglių ir plieno gamybos, nebus pajėgus kariauti.

Su šiuo planu R. Šumanas supažindino Vokietijos kanclerį K. Adenauerį (Konrad Adenauer); šis iš karto pripažino, kad taip būtų galima užtikrinti taiką Europoje, ir pritarė planui. Netrukus prie plano prisijungė Italijos, Belgijos, Liuksemburgo ir Nyderlandų vyriausybės. 1951 m. balandžio mėn. šešios valstybės Paryžiuje pasirašė susitarimą dėl Europos anglių ir plieno bendrijos steigimo. Taip Europa pradėjo įgyvendinti taikos iniciatyvą.

R. Šumanas taip pat pritarė sumanymui kurti bendrą Europos gynybos politiką. Nuo 1958 iki 1960 m. jis buvo Europos Parlamento pirmininkas.

Ankstyvieji gyvenimo metai

Roberas Šumanas pagal savo kilmę buvo tikras europietis: jis gimė 1886 m. birželio 29 d. Liuksemburge, jo tėvas buvo prancūzas, tapęs vokiečiu, kai regioną, kuriame gyveno, aneksavo Vokietija, o jo motina buvo liuksemburgietė. Tačiau pats R. Šumanas pagal gimimą buvo Vokietijos pilietis. Kai 1919 m. po Pirmojo pasaulinio karo Elzaso–Lotaringijos regionas buvo gražintas Prancūzijai, jis tapo prancūzu.

Prieš karą Bonos, Miuncheno, Berlyno ir Strasbūro universitetuose jis studijavo teisę, ekonomiką, politinę filosofiją, teologiją ir statistiką; Strasbūro universitete įgijo teisės laipsnį ir gavo

aukščiausio lygio pagyrimą. Baigęs studijas, 1912 m. Mece ėmė savarankiškai verstis teisininko praktika. Po dvejų metų prasidėjo Pirmasis pasaulinis karas. R. Šumanas dėl su sveikata susijusių priežasčių buvo atleistas nuo karo tarnybos. Pasibaigus karui, jis pradėjo aktyviai dalyvauti politiniame gyvenime ir karjerą valstybės tarnyboje pradėjo kaip Mozelio regionui atstovaujantis Prancūzijos parlamento narys.

Prasidėjus Antrajam pasauliniam karui, R. Šumanas Prancūzijos vyriausybėje ėjo jaunesniojo ministro pareigas. Karo metais jis aktyviai dalyvavo Prancūzijos pasipriešinimo judėjime ir buvo

paimtas į nelaisvę. Per plauką išvengęs deportacijos į Dachau koncentracijos stovyklą, pabėgo į „laisvąją“ Prancūzijos zoną, o į ją įsiveržus naciams ėmė slapstytis. Už jo galvą buvo pasiūlytas 100 000 reichsmarkių atlygis. Jis slapstėsi ir nepakluso vokiečiams dar trejus metus. Jis atmetė Prancūzijos vadovo tremtyje Šarlio de Golio (Charles de Gaulle) kvietimą atvykti į Londoną ir nusprendė vėliau likti su savo tėvynainiais nacių okupuotoje Prancūzijoje.

Po karo R. Šumanas sugrįžo į nacionalinę politikos areną ir ėjo įvairias aukščiausio lygio pareigas: pirmiausia buvo finansų ministras, 1947 m. – ministras pirmininkas, 1948–1952 m. – užsienio reikalų ministras, o 1955–1956 m. – teisingumo ministras. Jis tapo pagrindiniu derybininku dėl svarbiausių sutarčių ir iniciatyvų, tokių kaip Europos Taryba, Maršalo planas ir NATO: visomis iniciatyvomis siekta stiprinti Vakarų aljanso bendradarbiavimą ir suvienyti Europą. Tačiau labiausiai R. Šumanas išgarsėjo tuo, ką šiandien vadiname Šumano deklaracija; joje jis pasiūlė Vokietijai ir kitoms Europos šalims dirbti išvien siekiant suvienyti savo ekonominius interesus. Jis buvo įsitikinęs, kad, susiejus šiuos interesus, karas būtų „ne tik neįsivaizduojamas, bet ir iš esmės neįmanomas“.

Šumano deklaracija

1950 m. gegužės 9 d. pasakyoje kalboje, kurią parengti paskatino didžiąją jos dalį parašęs Žanas Monė, R. Šumanas pasiūlė Prancūzijos ir Vokietijos anglių ir plieno gamybą pavesti valdyti bendrai Vyriausiajai valdybai. Šioje organizacijoje galėtų dalyvauti ir kitos Europos šalys.

Šis bendradarbiavimas turėjo būti plėtojamas taip, kad būtų kuriami bendri Europos šalių interesai ir taip vyktų laipsniška politinė integracija, – tokia viena iš sąlygų šalių tarpusavio santykiams sutaikinti: „Europos negalima sukurti vienu mostu arba pagal vienintelį planą. Ji bus sukurta pasiekus konkrečių laimėjimų, kurie pirmiausia sudarys sąlygas atsirasti tikram solidarumui. Norint suartinti Europos tautas, reikia panaikinti nuo amžių tarp Prancūzijos ir Vokietijos esančias priešybes.“

Jo kalba neliko neišgirsta – Vokietijos kancleris K. Adenaueris, kaip ir Nyderlandų, Belgijos, Italijos ir Liuksemburgo vyriausybės, netruko pateikti teigiamą atsakymą. Po metų, 1951 m. balandžio 18 d., šeši nariai steigėjai pasirašė Paryžiaus sutartį. Ja įsteigta Europos anglių ir plieno bendrija – pirmoji viršvalstybinė Europos bendrija. Ši novatoriška organizacija praskynė kelią Europos ekonominei bendrijai ir vėliau – Europos Sąjungai, kuriai iki šiol vadovauja 1950 m. sumanytos naujoviškos Europos institucijos.

Tačiau jo pastangos tuo neapsiribojo. Jis tapo dideliu tolesnės integracijos – Europos gynybos bendrijos steigimo – šalininku, o 1958 m. – pirmuoju institucijos, dabartinio Europos Parlamento pirmtakės, pirmininku. Kai pasitraukė iš tarnybos, Parlamentas jam suteikė „Europos tėvo“ vardą. Dėl 1950 m. gegužės 9 d. Šumano deklaracijos svarbos ši diena tapo Europos diena. Novatoriškas jo darbas siekiant Europos vienybės pagerbtas – jo vardu pavadintas Briuselio kvartalas, kuriame yra kelių Europos Sąjungos institucijų būstinės.

R. Šumanas 1950 m. gegužės 9 d., kuri šiandien švenčiama kaip ES gimimo diena, sako savo garsiąją kalbą.